

**Idrottsförvaltningens
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
Juni 2018**

**Idrottsförvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande
extremism**

Juni 2018

Dnr: 02.03.03/214/2018

Utgivningsdatum: Juni 2018

Kontaktperson: Jan Grönqvist, e-post: jan.gronqvist@stockholm.se

Innehåll

Inledning.....	4
Definitioner	5
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige.....	5
Lägesbild	8
Tidig upptäckt.....	9
Förebyggande arbete	11
Utbildning	14
Uppföljning	15
Samverkan	15
Aktiviteter.....	16

Inledning

I en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som står i strid med demokratins grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och försvåra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism. I enlighet med dessa inrättades en central samordnare för att koordinera stadens arbete. Den centrala samordnaren är placerad på stadsledningskontoret, avdelningen för välfärdsutveckling. Till sin hjälp har den centrala samordnaren utpekade samordnare i alla stadsdelsförvaltningar samt i social-, utbildnings-, idrotts-, kultur- och arbetsmarkandsförvaltningen. I *Budget 2017 – Ett Stockholm för alla* framgår att stadens arbete mot våldsbejakande extremism ska stärkas med utgångspunkt i de beslutade riktlinjerna.

En av flera åtgärder som beskrivs i riktlinjerna är att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner.

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild.

Definitioner

Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism.

Våldsbejakande – handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

Extremism – rörelser, ideologier eller individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning. Den grundläggande politiska normen, där politiska mål och samhällsförändringar kan påverkas genom politiken och uppnås genom demokratiska processer, accepteras inte. Extremism används också för att beskriva företeelser där individer använder extrema metoder för att förändra samhället i önskad riktning.

Radikalisering – Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak. De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

För närvarande finns, i enlighet med Säkerhetspolisens definition, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön. Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk.¹

¹ Säkerhetspolisen 2017 s. 30-1

Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.²

Enligt Säkerhetspolisens bedömning har den autonoma miljöns förmåga minskat under de senaste åren. Detta till trots bildades under 2017 ett nytt nordiskt autonomt nätverk. Detta nätverk kan i förlängningen lägga grunden för ytterligare organisering.³ Utöver opinionsbildande yttringar och aktiviteter använder individer med koppling till den autonoma miljön också systematiskt och regelbundet våld, hot och trakasserier för att hindra människor från att mötas, utföra sina uppdrag eller sitt arbete och uttrycka sina åsikter.⁴

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Synen på människosläktet som indelad i raser finns inom hela vit makt-miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts fram. Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få tillåtas existera i världen vid sidan av varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön). Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De

² Ds 2014:4 *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser*

³ Säkerhetspolisen 2017 s.34

⁴ Säkerhetspolisen 2017 s.63

använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva.⁵

Enligt Säkerhetspolisen har aktiviteten i vit makt-miljön ökat gradvis i Sverige under flera år. Aktiviteterna är främst av opinionsbildande karaktär på offentlig plats. Vid sidan om de opinionsbildande aktiviteterna använder individer inom vit makt-miljön regelbundet och systematiskt våld, hot och trakasserier för att hindra människor från att mötas, utföra sina uppdrag, sitt arbete och uttrycka sina åsikter.⁶

Våldsbejakande islamistisk extremism

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor. Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. Det västerländska demokratiska styrelseidealet, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister. I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen. IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har att tillgå. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatspersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.⁷

⁵ Ds 2014:4 *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser*

⁶ Säkerhetspolisen 2017 s.63

⁷ Försvarshögskolan 2017-06-28

Säkerhetspolisen bedömer att ensamagerande gärningsmän med en våldsbejakande islamistiska ideologi i dagsläget utgör det största hotet.⁸ Antalet personer som attraheras av det ideologiska budskapet bedöms ha ökat under de senaste åren⁹ och Sverige anses vara ett legitimt men inte prioriterat mål för internationella terrororganisationer.¹⁰

Lägesbild

För en lägesbild på aggregerad nivå se stadsledningskontorets lägesbeskrivning för Stockholms stad.

Lokal lägesbild

Under 2017 anmäldes ett brott till polisen som begicks på idrottsnämndens anläggning. Brottet handlade om skadegörelse och intrång och begicks på Ängby IP. Brottet var kopplat till högerextremism.

En händelse som inte polisanmäldes men som rapporterades in i IA-systemet under 2017 berörde högerextremism. En banderoll hade hängts upp på Stora Mossens IP. Händelsen delgavs berörda i det stadsövergripande nätverket mot våldsbejakande extremism.

Idrottsförvaltningens personal utgår från respektive stadsdelsförvaltnings lokala lägesbild där berörd verksamhet har sin geografiska placering.

Förvaltningen ska skapa en form för att sprida relevant material i lägesbilderna och ska också samverka med stadsdelsförvaltningarna vid kommande uppdateringar av lägesbilderna för att förenkla arbetet med att skapa en god bild över läget inom de olika delarna av Stockholm.

Inom idrottsförvaltningen förekommer att kunder och besökare i anläggningarna visar stöd för extremistiska grupper eller att personal känner oro för radikaliserings av vissa besökare.

⁸ Säkerhetspolisen 2017 s.46

⁹ Säkerhetspolisen 2017 s.34, 63

¹⁰ Säkerhetspolisen 2017 s.46

Förvaltningen ska skapa systematik kring vilka typer av händelser med koppling till våldsbejakande extremism som behöver lösas vid förvaltningen.

Lägesbilden återkopplas och uppdateras till idrottsförvaltningens personal via kontinuerlig samverkan mellan förvaltningarnas samordnare i samband med stadens nätverk och dialogträffar mot våldsbejakande extremism.

Tidig upptäckt

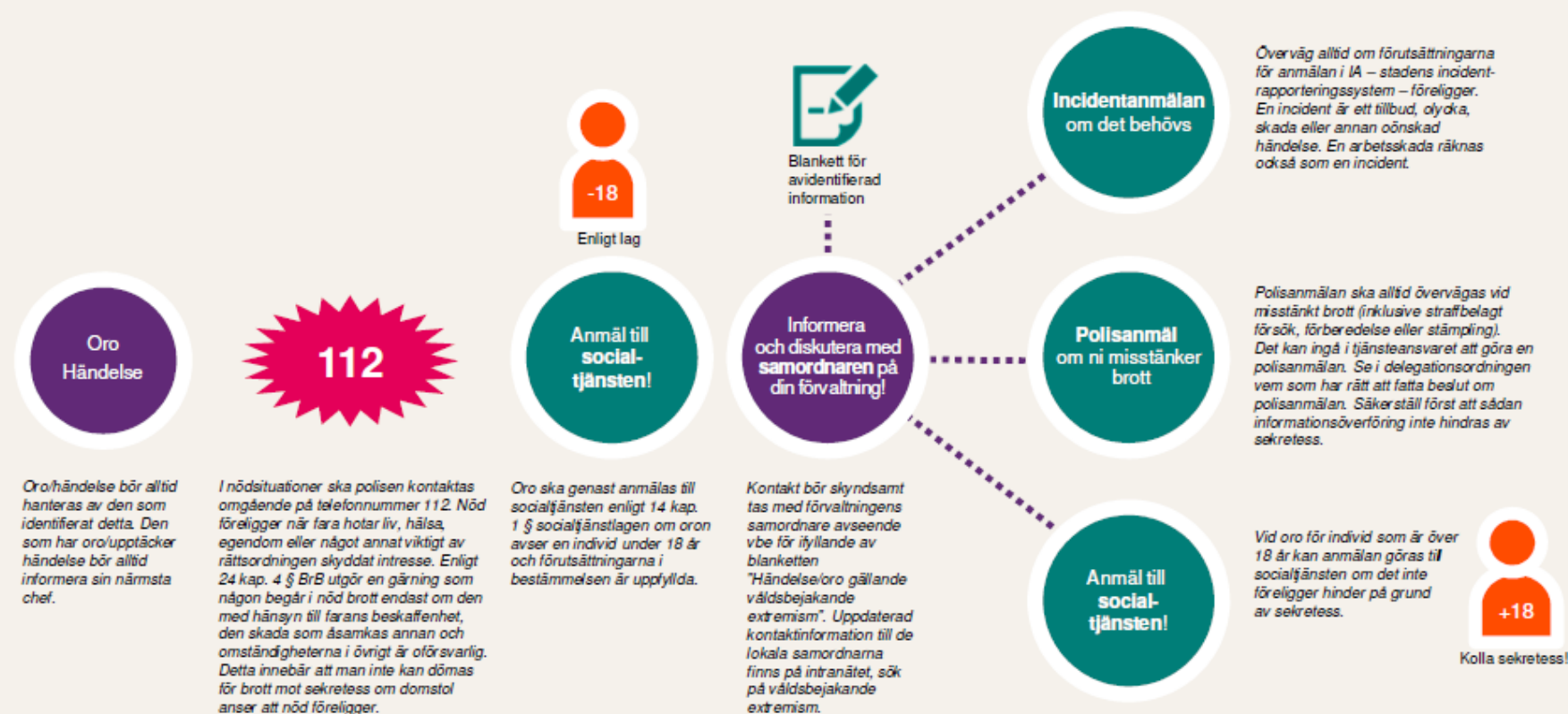
Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer och personer i riskzon att radikaliseras i ett tidigt skede. Medarbetare behöver känna till den lokala lägesbilden; vilka grupperingar som är aktiva, var de håller till och platser där individer kan tänkas rekryteras. Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken, till exempel kläder, är också betydelsefull liksom kunskap om vart medarbetare och medborgare ska vända sig när det finns misstanke att en person håller på att radikaliseras eller på annat sätt stödjer, rekryterar eller förespråkar våldsbejakande extremism.

Stadens insatser mot våldsbejakande extremism har särskilt hög prioritet inom stadens arbete för att förebygga kriminalitet. Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden om radikalisering. Arbetet ska ske i samverkan med Polismyndigheten.

All personal bör känna till de viktigaste symbolerna för extrema grupper. Personalen ska kontakta ledningen vid upptäckt av förekomsten av symboler för extrema grupper eftersom det kan tyda på aktiva grupper och försök till rekrytering i området.

Symboler och klotter med extremistiska förtecken ska fotograferas och bifogas till incidentrapporteringsystemet IA.

Rutin för Stockholms stad vid oro/händelse rörande våldsbejakande extremism

Rädda Barnens orostelefon: 020 – 100 200

Orostelefonen kan du ringa om du är orolig över att någon håller på att radikaliseras. Via orostelefonen får man råd och stöd om vart man kan vända sig för att få hjälp i den kommun man bor. Samtalet är kostnadsfritt och man kan vara anonym. För mer information om orostelefonen se Rädda Barnens hemsida: <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/mer-om-vad-vi-gor/annu-mer/orostelefonen/>

Förebyggande arbete

Att främja demokratin innebär till exempel att verka för ett inkluderande samhälle där ingen känner sig utanför. Det kan handla om att motverka korruption och jäv eller att säkerställa den offentliga verksamhetens opartiskhet för att skapa tillit i samhället. Att vara aktiv i en förening leder utöver själva aktiviteten till social samvaro, fostran och kunskap. Många har funnit vänner för livet genom sitt föreningsdeltagande.

Att vara delaktig i en förening skapar även gemenskap inom bostadsområden och stadsdelar. Många områden i Stockholm skapar sin identitet med hjälp av den lokala föreningen. Föreningslivet samlar varje dag tusentals ledare som ofta ideellt lägger mycket tid och kraft på att leda barn och ungdomar.

För mer information om hur din verksamhet praktiskt kan arbeta förebyggande, gå in på nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism hemsida:

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/forebyggande-arbete/>

Bokning av lokaler och tillsyn av lokaler

Föreningar kan boka lokaler för sina aktiviteter och möten genom idrottsnämndens lokalbokning. Föreningar som är bidragsberättigade eller subventionsberättigade skickar årligen in årsmöteshandlingar som visar föreningens demokratiska förankring. Föreningarna måste också lämna in stadgar vid sitt bildande samt vid revideringar.

Idrottsförvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande extremism

12 (16)

En förening kan boka lokal i staden utan att vara bidrags- eller subventionsberättigad. Då betalar föreningen fullt pris. I dessa fall saknar idrottsnämnden möjlighet att på förhand kontrollera att föreningen styrs demokratiskt och för ett öppet och demokratiskt syfte.

Oavsett en lokalbokande förenings status i staden gäller alltid idrottsnämndens Villkor och regler för förhyrning. Dessa ger staden rätt att neka en bokningsförfrågan eller att avboka en kund om det på sannolika grunder kan antas att bokningen kan medföra allvarigare ordningsstörningar eller olaglig handling i eller invid anläggningen. Regeln innebär att staden kan stoppa en bokningsförfrågan eller bokning som är gjord av en privatperson, ett företag eller en förening, om den visar sig härröra från en extremistisk organisation. Staden får då göra en bedömning av mötetets karaktär och eventuella risker för ordningsstörningar med anledning av mötet.

Alla som bokar en lokal har också ansvar för att tillfredsställande ordning och vakthållning upprätthålls i och i anslutning till lokalen under bokningen. Annars kan staden tillkalla ytterligare personal eller vaktbolag på kundens bekostnad. Som en sista åtgärd kan idrottsförvaltningen avbryta bokningen på plats.

Det är alltid den juridiska person som bokat lokalen som ansvarar för verksamheten i den. Bokad tid får inte överlåtas åt någon annan. Idrottsnämnden har möjlighet att kontrollera detta med hjälp av befintlig personal på idrottsanläggningarna och med ambulerande tillsyn, en mobil servicefunktion som bevakar gymnastiksal, idrottshallar och vid behov andra lokaler och anläggningar.

Om det finns misstanke om att en förening, ett företag, organisation eller en privatperson med extremistiska förtecken bokat lokal eller skickat en bokningsförfrågan ska idrottsförvaltningens samordnare mot våldsbejakande extremism snarast kontaktas via sms eller e-post.

För stöd och samverkan gällande rutiner och riktlinjer för bokning av lokaler kan chefen för bokningsenheten på idrottsförvaltningen kontaktas.

Kontroll och uppföljning av föreningsbidrag

Idrottsnämnden svarar för stadens bidragsgivning till cirka 400 föreningar med barn- och ungdomsverksamhet och med verksamhet för funktionshindrade vuxna. För 2018 är den totala summan för idrottsnämndens föreningsstöd 70 miljoner kronor. Utöver det ekonomiska bidraget har föreningar med verksamhet för barn och unga 0-taxa vid bokningar i stadens idrottsanläggningar.

Enligt de allmänna förutsättningarna för bidrag till föreningar, får bidrag inte lämnas till förening som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Förening som uppmuntrar till, eller stödjer, våldsbejakande extremism ska fräntas allt stöd i den mån de har sådant.

Barn och ungdomar ska i föreningsarbetet ges möjlighet att både delta och påverka för att därmed få träning i demokratiska arbetsformer. Föreningsstödet ska riktas så att stadens integrationsarbete utvecklas och att flickor och pojkar får del av stödet i så lika omfattning som möjligt.

Idrottsnämnden har ett ansvar att tillse att stadens stöd till föreningslivet inte missbrukas och i värsta fall används för kriminella och våldsbejakande extremistiska syften. Idrottsnämnden bidrar till stadens arbete mot våldsbejakande extremism genom att kontrollera att föreningar som söker bidrag uppfyller kraven för bidragsgivning. I detta ingår även omvärldsbevakning som bland annat innebär att följa uppgifter i media om organisationer och föreningar med en våldsbejakande och extremistisk agenda.

Idrottsnämnden har sedan 2017 förstärkt kontrollen av bidragsmottagande föreningar. Det innebär bland annat granskning av stadgar och andra föreningshandlingar för att se om föreningarna uppfyller förutsättningarna ovan för att få bidrag. Vidare har antalet verksamhetskontroller utökats, med besök hos föreningars verksamheter, för att se om uppgiven verksamhet bedrivs och att den vänder sig till rätt målgrupp. Under 2017 genomförde idrottsnämnden en översyn av bidragsreglerna för föreningsstöd, som bland annat syftade till att underlätta uppföljning och kontroll av bidragsgivningen.

För stöd och samverkan gällande rutiner och riktlinjer för föreningsbidrag kan ekonomienheten på idrottsförvaltningen kontaktas.

Utbildning

Kompetenshöjande åtgärder/insatser

Behovet av kunskapshöjande åtgärder är fortsatt stort. Som ett led i det stadsövergripande stödet beslutade juridiska avdelningen, i slutet av januari 2018, en rättspromemoria som belyser juridiska förutsättningar för delar av kommunens arbete och stadens vägledning för arbetet mot våldsbejakande extremism som kommer att lanseras under våren 2018.

Det finns en stadsövergripande utbildningsplan för området våldsbejakande extremism. Under hösten 2017 genomfördes en grundläggande utbildning där ca 1700 medarbetare deltog. Grundutbildning kommer genomföras igen under hösten 2018. Med början i april 2018 kommer fördjupningsutbildningar genomföras riktade till prioriterade verksamheter såsom socialtjänstens mottagningsenheter, arbetsmarknadsförvaltningens uppsökare, utbildningsförvaltningens rektorer, lärare m.fl. Fördjupningsutbildningarna planeras i samverkan mellan den centrala samordnaren och respektive förvaltning. Förvaltningarna säkerställer att relevant personal deltar i de stadsövergripande utbildningar som anordnas.

Som ytterligare stöd för stadens medarbetare finns stadens kunskapsunderlag om arbetet mot våldsbejakande extremism samlat på en intranätssida. På sidan finns en presentation som innehåller grundläggande information om våldsbejakande extremism, symboler, lokalt och nationellt stödmaterial, rapporter, boktips och poddar för ytterligare kunskapsinhämtning, filmade föreläsningar m.m. Därutöver anordnas, med början 2018, kunskapshöjande föreläsningar på området. Dessa är öppna för stadens alla medarbetare. I februari föreläste Försvarshögskolan och i maj föreläser FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut. Föreläsare för hösten är ännu inte bestämt. Dessa föreläsningar filmas och läggs på

intranätssidan för att tillgängliggöras för så stor del av stadens medarbetare som möjligt.

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum, exempelvis inom ramen för samverkan med lokalpolisen. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2019. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå. För att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna och för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt bedrivs ett utvecklingsarbete stadsövergripande i samverkan med Försvarshögskolan.

Förvaltningens samordnare informerar och uppdaterar idrottsförvaltningens personal om utvecklingen i arbetet mot våldsbejakande extremism. Medarbetare i berörda verksamheter rapporterar misstanke om extremistiska rörelser och uttryck till förvaltningens samordnare.

Samverkan

Brottsförebyggande rådets verksamhet Center mot våldsbejakande extremism uppdrag är att stödja och stärka lokal samverkan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Stadsledningskontorets samordnare mot våldsbejakande extremism leder erfarenhets och- kunskapsutbytet för förvaltningarnas samordnare över Stockholms stad. Detta innebär att förvaltningarnas samordnare - genom kommunbesök, dialogmöten och anordnande av konferenser – kontinuerligt inhämtar nya kunskaper.

Idrottsförvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande extremism

16 (16)

Lokalt samverkar idrottsförvaltningens personal utifrån verksamhetens geografiska placering med civilsamhället och stadsdelsförvaltningens lokala samverkanskontakter. De lokala organisationerna är viktiga delar i alla aspekter av brottsbekämpning. Polisen men också civilsamhället kan ge råd och stöd då det gäller att identifiera och stödja personer i riskzonen.

Aktiviteter

Aktivitet	Genomförs	Klar t	Ansvarig
Utbildning av förvaltningens samordnare mot VBE	April 2018	April 2018	Strategiska enheten
Utbildning av chefer och personal verksamma i stadens sju lokala utvecklingsområden	Hela 2018	31/12 2018	Avdelningen för idrottsverksamhet, Utvecklingsavdelningen
Kontroller av föreningsbidrag och nyttjande av bokade anläggningar	Hela 2018	31/12 2018	Avdelningen för idrottsverksamhet, Utvecklingsavdelningen
Idrottsförvaltningen deltar i det stadsövergripande nätverket mot våldsbejakande extremism	Kontinuerligt		Strategiska enheten